

ÚČAST NA OSUDU SVĚTA

Sobota, 28. dubna 2001

Tématem tohoto setkání je naše účast na osudu světa. Za východisko jsme si přitom zvolili položení Základního kamene Anthroposofické společnosti Rudolfem Steinerem. Tento Základní kámen lze označit za nový „přelom věků“, což je výraz, kterým Rudolf Steiner označuje událost na Golgotě. Tato událost byla zrodem kosmického Já v lidském rodu. Dnes se nalézáme v epoše vývoje tzv. duše vědomé. Je to epocha, která se nese ve znamení uvědomování si sebe sama, ale také toho, co se děje ve světě. Tak i téma tohoto setkání, „účast na osudu světa“, je tématem epochy duše vědomé. Avšak účastnit se osudu světa tak, aby to odpovídalo duchu doby, znamená účastnit se ho vědomě, bděle a aktivně.

Co se ovšem odehrálo při události na Golgotě před dvěma tisíci lety? V té době hrozilo ve vývoji lidstva nebezpečí, že lidské tělo se nebude moci stát příbytkem Já. Obětí na Golgotě byla tato možnost uchována. Již během svého pozemského života tak dnes můžeme rozvíjet své Já, to nejniternější, co máme.

Vánoční sněm se stal dalším přelomem věků v tom smyslu, že dnes, uprostřed epochy vývoje duše vědomé, můžeme učinit další krok. V čem tento krok spočívá?

Lidská evoluce byla odpradáвна vedena božskými bytostmi a my jsme byli jejich nástrojem. Již tzv. pádem do hříchu začala emancipace člověka z jeho vevázání do duchovního světa. Prvním krokem k dosažení lidské svobody tak bylo osvobození se „od něčeho“. Toho je plně dosaženo. Když bdí, je člověk zcela odkázán na své smysly a nedostává se mu žádných vjemů z duchovního světa. Když usne, propadá se db nicoty. To je jedna stránka svobody: už nejsme vedeni duchovním světem.

Nyní je však třeba učinit druhý krok ke svobodě: osvobodit se „k něčemu“. Můžeme se sami, jen ze svého nitra, ze svého vlastního rozhodnutí spojovat s jinými lidmi i s duchovním světem. Toto spojení však není ztrátou, nýbrž prohloubením svobody.

Problematikou svobody se Rudolf Steiner zabývá ve své knize Filosofie svobody. Klade si zde otázku, zda je člověk svobodný. Ve druhé části pak dokládá, že člověk má svobodnou vůli. Svobodu je však třeba uskutečňovat. Vykročením tímto směrem byl právě Vánoční sněm, počátek nového přelomu věků, v němž půjde o posílení vlastního Já, oné síly, kterou jsme přijali před dvěma tisíci let. Jen tak se můžeme aktivně účastnit dění světa.

Rudolf Steiner kdysi napsal své ženě prúpověď:1

*Hvězdy kdysi promlouvaly k člověku,
jejich umlknutí je osudem světa.*

Hvězdy, tedy duchovní světy, umlkly, aby byl umožněn svobodný vývoj člověka.

*V němém tichu ale zraje,
co lidé promlouvají ke hvězdám.*

Je to přelom, kdy duchovní bytosti zatají dech, kdy my lidé se můžeme vyslovit a přidat něco ke světové evoluci. V této situaci se dnes nacházíme my všichni - máme právo i povinnost se vyslovit.

Vývoj Anthroposofické společnosti

Jak promlouvali ke hvězdám anthroposofové, jak se účastnili osudu světa? Účast na osudu světa znamená podílet se na jeho společenském životě, ale také na životě světa duchovního. Skutečné spojení se světem zemřelých je pro vývoj světa důležitější než nějaké parlamentní rozhodnutí. A tak bychom měli tuto věc brát vážně.

Abychom porozuměli vývoji Anthroposofické společnosti od Vánočního sněmu, chtěl bych vyjít z jednoho vyjádření Rudolfa Steinera. Chceme-li pochopit nějakou historickou událost, říká Rudolf Steiner, musíme se podívat, co se stalo za 33 let od této události; tehdy jako by povstala v novém světle. Podívejme se tedy na tato 33-letá období.

1. Období 1923/24 - 1956: Individualizace anthroposofie

Každý mocný impuls musí nejprve jakoby zmizet, aby se mohl dál rozvíjet. Tak tomu musí být se zřetelem na svobodu člověka. Impuls musí být nejprve vnitřně uchopen a vnitřně člověkem zpracován.

Když se podíváme na dění po Vánočním sněmu, musí to v nás nejprve vyvolat smutek. Lidé, kteří se sněmu zúčastnili, nebyli schopni nést tento impuls dál navenek. Tím však byla dána jedna důležitá možnost,

možnost, aby anthroposofie jako bytost, jako kosmická skutečnost byla lidmi uchopena individuálně a potom realizována. Proto bylo první období obdobím individualizace anthroposofie. Vytvořilo se mnoho proudů, které byly vedeny různými osobnostmi - Marií Steinerovou, Itou Wegmanovou atd. Každý z pionýrů se anthroposofii věnoval svým vlastním způsobem, mnohdy daleko od sebe navzájem.

Jaký důsledek má tato individualizace anthroposofie? Co se stane, začneme-li anthroposofii uvnitřňovat? V člověku povstává jiný člověk. Člověk může jinak uchopit svůj osud. Bytost, která je spojena s osudem každého člověka, se může s tímto jednotlivcem více spojit. Náš osud se tak stává osudem světovým. Člověk se svou činností začíná ptát svého anděla (genia) osudu. Každý den k člověku promlouvá osudovou řečí. V duši postupně vzniká prostor, v němž se může vyslovit osud druhého člověka, prostor pro novou komunikaci mezi já a ty. Pokud se to podaří, pak se zúčastňujeme osudu světa.

2. Období 1956 -1989: Vytváření společenství

V tomto období probíhal vývoj v Evropě odděleně na Východě a na Západě. To, co uvedu, byste vlastně museli vy doplnit za tu druhou polovinu. V západní Evropě nastala po druhé světové válce možnost uplatnit prvky anthroposofie v různých oblastech světa. Zejména v 60. až 80. letech docházelo k praktickému uplatňování anthroposofie: ve waldorfských školách, anthroposofických klinikách, v bankovníctví atd. Byl učiněn druhý krok, kterým je tedy vytváření společenství. Aby však mohlo být vytvářeno společenství, bylo nutné ono uvnitřnění anthroposofie. V tomto druhém období je pak nutné vytyčit v daném společenství cíle,

cesty k jejich dosažení, způsoby komunikace apod. Je to období cvičení a praxe.

Vytváření společenství je rovněž krokem k účasti na vývoji světa. Můžeme si ovšem položit otázku: Jak v tomto období promlouváme ke hvězdám? - Zde již neoslovujeme pouze andělské duchovní bytosti, ale i bytosti spojené s většími společenstvími lidí, např. s kolegiem waldorfské školy, ale i s národem atd. Jsou to bytosti archandělské. A naším úkolem je utvářet práci ve společenstvích tak, aby se tyto bytosti chtěly s tímto společenstvím, s jeho životem spojit.

3. Období po roce 1989: Utváření společnosti

Toto 33-leté období začíná rokem 1989. Není náhoda, že to je rok, kdy se prosazuje potřeba vzít utváření světa do vlastních rukou. My se dnes nalézáme uprostřed této třetí fáze a já mohu od tohoto okamžiku uvádět jen svá tušení. O ta se s vámi chci podělit.

Aby naše jednání mělo pevné základy, musíme navazovat na to, co bylo. To znamená, že i nadále zůstává základem pojmání anthroposofie do nitra. I nadále je nutné utvářet společenství. K tomu však nyní přistupuje ještě něco jiného, nového - utváření celé společnosti. Jaký je rozdíl mezi utvářením společenství a utvářením společnosti? Jako společenství máme určitý cíl, který chceme prosadit ve světě. U mého vztahu ke společnosti je tomu ale naopak. Musím naslouchat problémům doby. Velice úzce to souvisí s lidmi, kteří nejsou

anthroposofy. I je přivedl osud k problémům tohoto světa, na kterých chtějí pracovat. Mým úkolem jako anthroposofa je s nimi na řešení těchto problémů spolupracovat a tyto problémy přitom osvětlovat z duchovního hlediska. To však takovým způsobem, aby to pro ně bylo akceptovatelné. Musím anthroposofii uvnitřnit, zpracovat tak, abych ji mohl ostatním lidem přiblížit jejich slovy. To znamená, že si musím být v anthroposofii jistý, suverénní. Ale musím být také otevřený vůči ostatním a musím brát jejich osud vážně.

V Anthroposofické společnosti máme možnost se v tom cvičit. Přicházejí sem bytosti z různých proudů a jediné, co je spojuje, je anthroposofie. Anthroposofie je darem celému lidstvu, to znamená že Anthroposofická společnost má být přístupná každému člověku a má být obrazem veřejného života. A je nutno říci, že v podstatě není na světě nic, co by nebylo zastoupeno také v anthroposofické společnosti... Jsme tedy na dobré cestě.

Na tomto setkání chceme hovořit o tom, co dělat, aby se osud světa stal i naším vlastním osudem. To je úroveň, na které začínáme promlouvat ke zcela jiným bytostem. Je to úroveň ducha doby, úroveň bytostí Archai.

Čtverá kultura anthroposofické práce

To, co žije v duchu doby, je třeba také učinit tématem práce Anthroposofické společnosti. Co tedy musíme udělat, aby duch doby - Archai - mohl promlouvat a žít v naší Anthroposofické společnosti? Je důležité, aby zavládly následující podoby kultury anthroposofické práce.

1. Kultura opravdovosti a otevřenosti. Je důležité, aby se každý mohl zeptat na určité věci, aniž by měl pocit, že se znemožní. Je třeba vytvořit prostředí, aby lidé mohli svobodně vyslovit, co si myslí. Toto je kultura svobody; pokud člověk nemůže vyslovit to, co je pro něj palčivé, pak není možný skutečný rozhovor, při kterém se člověk změní.

2. Kultura důvěry. Člověk musí vědět, že co řekne, nebude zneužito. Taky sem patří to, že musí mít možnost spolehnout se na to, co bylo domluveno. Na to, že slovo je skutečně slovem. Pokud taková kultura důvěry panuje, má člověk základnu, díky níž může hory přenášet. Je to pro nás velkým cvičením, abychom toho u sebe dosáhli. Příkladem nám je Rudolf Steiner, který neustále lidem nabízel úkoly s důvěrou, že se jich zhostí.

3. Kultura setkávání. Zatímco se lidé při utváření společenství předem znají, jsou si při utváření společnosti zprvu cizí. Je třeba vytvořit takovou kulturu, aby nově příchozí nebyl vnímán jako cizí, aby se mohl začlenit. Setkávání znamená, že když se lidé setkají, něco se v nich změní; je to určitý druh alchymie. S novým člověkem se otevírají i nové možnosti a mění se celé společenství, to je karmický aspekt setkání. Může vzniknout nová karmická perspektiva.

4. Kultura služby. Sloužit znamená, že člověk například nemá představu, že tak a tak musí vypadat waldorfská pedagogika, ale vnímá potřeby světa a chce přispět k jejich řešení. Chce jejich řešení sloužit.

Rudolf Steiner po první světové válce řekl, že je zde jedno veliké nebezpečí. Lidé, kteří se věnují duchovní práci, se stávají viditelnými pro odpůrci síly. Když se člověk otevře, odpůrci síly mají větší možnost zasáhnout. Proto Rudolf Steiner řekl: „Tato válka neskončí, dokud každý z nás ve svém vlastním srdci nevidíme svou vnitřní válku.“ Každá válka ve světě je nepřiznáním si své vlastní vnitřní války. Když vstupujeme do svého vlastního nitra, vidíme, že často nejsme s to zvládat své vlastní duševní síly. Pokud si to uvědomím, nebudu hledat v druhých své nepřátele.

Jestliže si přiznáme svůj vnitřní spor, spor ve své vlastní duši, nebudeme ho promítat do druhých lidí a vytváříme kulturu míru. Kultura míru ovšem neznamená, že se člověk rozplývá v lásce, ale že vytváří aktivní kulturu míru vyřešením konfliktu v sobě. Tak se můžeme účastnit osudu světa. Každý je zván, aby přispěl svým dílem.

*Hvězdy kdysi promlouvaly k člověku,
jejich umlknutí je osudem světa;
že slyší jejich zmlknutí,
může být utrpením pozemskému člověku;*

*v němém tichu ale zraje,
co lidé promlouvají ke hvězdám;
že slyší jejich promlouvání,
může být silou člověku duchovému*